

Θεματική Ερώτηση "Εφηβεία-Νεότητα"

Τι είναι εφηβεία;

Η λέξη *εφηβεία* σημαίνει διαφορετικά πράγματα για τον καθένα, ανάλογα με την επαγγελματική του σκοπιά· ανάλογα με το αν είναι παρατηρητής ή άμεσα ενδιαφερόμενος.

Η εφηβεία περιγράφεται σαν φάση μετάβασης από την παιδική ηλικία στη ενηλικίωση. Παρ' όλα τα γοητευτικά ονόματα που της έχουν δοθεί, «μεταναστευτική εποχή», «γέφυρα», «πέρασμα», κ.λπ., με το να την αποκαλούμε «μεταβατική» περίοδο, υπάρχει ο μεγάλος κίνδυνος να την αντιμετωπίσουμε σαν κάτι που το κύριο χαρακτηριστικό του είναι ότι πρέπει να περάσει και να τελειώσει... σαν αρρώστια. Γιατί μεταβατικές είναι και άλλες εποχές και ηλικίες. Π.χ., η εποχή που το μωρό μαθαίνει να μιλάει, να περπατάει, όταν μαθαίνει να λέει «όχι», όταν αρχίζει σχολείο. Σπάνια, όμως, χαρακτηρίζονται αυτές οι εποχές ως μεταβατικές. Αντιθέτως, με το να επιμένουμε ότι η εφηβεία είναι «πέρασμα», μπορεί να ξεχάσουμε ότι είναι μια εποχή μεγάλη, σοβαρή, με δική της οντότητα, άξια προσοχής και μελέτης.

Η εφηβεία έχει τις ρίζες της στην παιδική ηλικία και είναι μια συνέχειά της· συγχρόνως αντιστοιχεί σε διακοπή μιας ως τώρα ήρεμης βιολογικής και ψυχολογικής ανάπτυξης. Είναι μια εποχή κατά την οποία δραστικές, βιολογικές, ψυχολογικές, πνευματικές και κοινωνικές αναδιοργανώσεις πρόκειται να συμβούν. Σ' αυτή την περίοδο, η ενότητα σώματος και ψυχής γίνεται εμφανέστατη, ακόμα και γι' αυτούς που δεν την πολυπιστεύουν. Είναι μια εποχή γεμάτη αντιφάσεις. Μια εποχή γεμάτη ζωντάνια και δράση και ενέργεια, γεμάτη ηρωισμό και ρομαντισμό και ιδεολογίες, γεμάτη ακεφίες και αδράνεια και υπνηλίες και επαναστάσεις, γεμάτη αντιρρήσεις, αντιδράσεις.

Κάθε παιδί που μεγαλώνει, θα περάσει οπωσδήποτε από τις βιολογικές μεταβολές αυτής της φάσης και θα ζήσει (ας ελπίσουμε) όλες τις ψυχολογικές, πνευματικές και κοινωνικές της αλλαγές. Παρ' όλο που η ανάπτυξη στην εφηβεία γίνεται σ' όλους τους τομείς, σπάνια γίνεται συγχρόνως. Έτσι, οι βιολογικές αλλαγές που επέρχονται τούτη την εποχή δεν είναι αναγκαστικά συγχρονισμένες με τις ψυχολογικές. Αυτό μας μπερδεύει συχνά: τον βλέπεις ψηλό, δυνατό και με γένια, αλλά έχει ακόμα τις ανάγκες του μικρού αγοριού.

Είπαμε, λοιπόν, ότι όλοι θα περάσουν απ' αυτή την ηλικία και τη φάση. Το πώς θα την αντιμετωπίσει ο κάθε έφηβος εξαρτάται από τη γενετική του ιδιοσυστασία, από την παιδική του ζωή, από την ποιότητα των σχέσεων που έχει με την οικογένειά του, από προηγούμενες εμπειρίες του, από τους τρόπους άμυνας που έχει αναπτύξει, από τις δυνάμεις και αδυναμίες του, από τον πολιτισμό, μέσα στον οποίο μεγαλώνει, τις κοινωνικές, οικονομικές και πνευματικές συνθήκες, μέσα στις οποίες ζει. Γι' αυτό ο

Νεοελληνική Γλώσσα Α' Λυκείου

Πέτερ Μπλος λέει. «Η ήβη είναι δημιούργημα της φύσης, η εφηβεία είναι δημιούργημα του ανθρώπου».

Η εφηβεία είναι μια δύσκολη φάση και για τους γονείς και για τους εφήβους. Είναι δύσκολη και γι' αυτούς που τη γράφουν και την περιγράφουν.

Ίσως το κύριο χαρακτηριστικό της εφηβείας (εξ ου και η δυσκολία της αλλά και η μαγεία της) είναι ότι οι αλλαγές επέρχονται σ' όλα τα αναπτυξιακά επίπεδα, αλλά, όπως είπαμε, όχι απόλυτα συγχρονισμένα. Βιολογικά οι έφηβοι αλλάζουν ξαφνικά, σε μέγεθος, βάρος, δύναμη και εμφάνιση. Μέσα σ' αυτή τη βιολογική έκρηξη δεν είναι πάντα εύκολο να συγκεντρωθείς στην άλγεβρα, όταν τέτοια θαύματα συμβαίνουν στο σώμα σου! Όταν το στήθος σου δεν είναι αρκετά μεγάλο, ή παραείναι μεγάλο, οι γυμναστικές επιδείξεις αποκτούν άλλη σημασία από τις προηγούμενες. Οι ενδοκρινολογικές αλλαγές που γίνονται πρόκειται να αναπτύξουν δραστικά όλη σου τη σεξουαλική ταυτότητα και ζωή. Το δέρμα σου από ροδακινί γίνεται κακό και είτε βγάζεις γένια είτε δε βγάζεις, η ακμή είναι εξίσου μεγάλη. Κανείς που έχει έστω και μέτρια μνήμη δεν μπορεί (δεν πρέπει) να ξεχνάει τι σημαίνει αυτό. Αλλάζουν όλα σου τα επιθετικά και σεξουαλικά ένστικτα. «Το άλλο φύλο», με το οποίο έπαιζες μπάλα και έγγραφες εκθέσεις, ξαφνικά αποκτάει κι αυτό σώμα και μάτια και χαμόγελο: είναι δύσκολο να κοιτάς μόνο τον πίνακα, όταν η μικρή, γλυκιά σου παλιόφιλη σηκώνεται κουνιστή, καμαρωτή να γράφει. Παράλληλα, αρχίζουν ν' αλλάζουν όλες σου οι πνευματικές ιδιότητες. Τώρα αρχίζεις να σκέπτεσαι για τις σκέψεις σου, ανακαλύπτεις αφηρημένες έννοιες, «δημοκρατία, ελευθερία, δικαιοσύνη». Όλα αυτά γίνονται, ενώ ψυχολογικά ξεκινάει μια καινούργια αναδιοργάνωση. Τώρα αρχίζει «το ξαναδούλεμα» παλιών θεμάτων. Τώρα πρέπει να γίνει μια ψυχολογική ανακατάταξη, για να αποκτήσει ο έφηβος τη δικιά του προσωπικότητα και ταυτότητα: την καινούργια συναισθηματική, πνευματική και κοινωνική του οντότητα. Πρέπει να βρει καινούργιες λύσεις, ας πούμε, ψυχολογικά, πρέπει να αγαπήσει καινούργιους ανθρώπους, να βρει καινούργιες συντροφικές, καινούργιες ιδεολογίες, πρέπει να βρει κάποιο σκοπό στη ζωή του. Μεγάλη δουλειά. Κολοσσιαία. Συχνά, μας το λένε οι έφηβοι: «Θέλω να βρω τον εαυτό μου» ή λένε: «είμαι αυτό που είμαι» και, επειδή συχνά υπονοείται ή εκφράζεται το «κι αν σ' αρέσει», μας θυμώνει και δεν ακούμε ότι είναι σαν να λέει «ψάχνω να με βρω». Αυτός λέει «αγωνίζομαι να με καθαρίσω» και 'μείς απορούμε πώς το 10-χρονο παιδί που ξέραμε χτες, που ήταν υπάκουο και ήρεμο, ξαφνικά σηκώνει παντιέρα. Έτσι, μας διαφεύγει ο αγώνας: το να ψάχνεις να βρεις και να ξεδιαλύνεις τι είσαι εσύ ο ίδιος. Δεν προτείνω επιείκεια. Προτείνω γνώση. Και να θυμόμαστε ότι και 'μείς που μεγαλώσαμε, συχνά ακόμη παλεύουμε μ' αυτό το θέμα. Ίσως, γιατί δεν τελειώνει ποτέ αυτό το ψάξιμο: αλλά στην εφηβεία είναι τουλάχιστον φυσιολογικό και επίκαιρο και αναγκαίο.

Ανθή Δοξιάδη

«Εφηβεία είναι η ηλικία που τα παιδιά σταματούν να κάνουν ερωτήσεις
επειδή ξέρουν όλες τις απαντήσεις.»

Νεοελληνική Γλώσσα Α' Λυκείου

Παρατηρήσεις

A. Να αποδώσετε περιληπτικά τις έξι πρώτες παραγράφους του κειμένου («Η λέξη *εφηβεία* σημαίνει... και την περιγράφουν») σε 100-120 λέξεις.

B1. Να βρείτε από ένα αντώνυμο για τις παρακάτω λέξεις: μνήμη, απόλυτα, αφηρημένος, φυσιολογικός, επιείκεια, γνώση.

B2. Να γράψετε συνώνυμα και αντώνυμα των παρακάτω λέξεων: αναδιοργάνωση, επίκαιρος, αναγκαίος.

B3. Να αντιστοιχίσετε τους ακόλουθους όρους με το σημασιολογικό περιεχόμενό τους: ιδεολογία, ιδεοληψία, ιδεολόγημα.

- *Ιδέα ή άποψη που επινοείται, για να υποστηρίξει θέσεις ή ενέργειες κάποιου.*
- *Το σύνολο των πεποιθήσεων ενός ατόμου.*
- *Νοσηρή κατάσταση που εκδηλώνεται με την επίμονη εμφάνιση ιδεών στη συνείδηση.*

B4. Να αιτιολογήσετε τη χρήση των εισαγωγικών από τη συγγραφέα στην τελευταία παράγραφο του κειμένου.

B5. Να επισημάνετε στοιχεία διαφορών μεταξύ των λέξεων:

επάγγελμα – εργασία

εμπειρία – πείρα

φυσιολογικός – φυσικός

μνήμη – μνημόνευση

B6. Να σχηματίσετε προτάσεις με τις λέξεις *αλλαγή, γνώση, επάγγελμα*.

B7. «Η εφηβεία είναι μια εποχή γεμάτη αντιφάσεις». Να αναλυθεί η άποψη της δοκιμιογράφου σε μια παράγραφο (100-120 λέξεις).

Παραγωγή Λόγου

Γ. Το σχολείο σου διοργανώνει μια εκδήλωση με καλεσμένους και τους γονείς και τους καθηγητές με θέμα την εφηβεία. Ως εκπρόσωπος των συμμαθητών σου να παρουσιάσεις σε μια ομιλία (350-400 λ.) τις αιτίες σύγκρουσης των εφήβων με τους μεγαλύτερους, καθώς και τους τρόπους, με τους οποίους οι γονείς κυρίως, αλλά και οι νέοι μπορούν να βοηθήσουν στη σύγκλιση των δύο γενεών.